

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 112. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 10. червня 1944. No. 112. New York and Jersey City, Saturday, June 10, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Американський промисл зможе сфінансувати повоєнні роботи

Небувало досі студію над фінансовою спроможністю американських підприємств перевела Комісія Забезпечення й Виміни, що працювала в Філадельфії. Полишаючи на боці забезпечення й банкові інституції комісія перевірила 450,000 бізнесових корпорацій і ствердила, що ці установи є всіляк сфінансувати самі, без допомоги уряду, всякі повоєнні роботи. Комісія стверджує, що від початку війни аж до кінця 1943 р. чистий бізнесовий капітал цих корпорацій зріс до висоти \$24,600,000,000.

НЬЮ-ЙОРК ТАЙМС ПРО ТЕЛЕГРАМУ У. К. КОМІТЕТУ.

В часописі Нью-Йорк Таймс з 9. червня б. р. поміщено новинку про телеграму Українського Конгресового Комітету до секретаря Стейту Гола, вислану з нагоди пертракцій польського прем'єра Міколайчика з през. Рузвелтом і департаментом стеіту в справі східних границь Польщі. Н. Й. Таймс подає, що У. К. Комітет сказав у телеграмі, що советсько-польський граничний спір за землі Західної України повинен бути вирішений шляхом плебісциту самим населенням Західної України, при чому повинні питати населення, чи воно хоче бути з поляками, чи з москалями, як теж, чи бути об'єднаним в одній, незалежній українській державі, як це рішив український народ тому 25 років. Голосовання мало би відбутись, кажеться у телеграмі, без советських і польських представників влади, а під контролею Об'єднаних Держав.

НЕ „ЧЕСЬКИЙ БЕНЕШ“, АЛЕ „ПОЛЬСЬКИЙ БЕК“.

Ньюйорський „Нови Свѣт“ захищує помершого в Румунії польського міністра закордонних справ Йосифа Бека „до найбільших постатей“. Каже, що якби він не був в 1939 році заключив союз з Великою Британією, то теперішній польський уряд не був би в Лондоні, або й взагалі не існував би. Вправді, пише та газета, це Бенеша, що „втік з своєї батьківщини“ звикли називати „найбільшим дипломатом“, але не „чеський Бенеш“ сказав Гітлерови „ні“, але „польський Бек“...

6 МАЙНЕРІВ ПОГРЕБАНІХ ЖИВЦЕМ.

У місцевості Клерксвил, в стеіті Пенсилвенії, вибух огонь в закорі Емералд Кол енд Ковк Компані в четвер 8. червня і загрозив життю 157 майнерів. З них 151 мали час утіти, а 6 остали під землею й загинули внаслідок диму. Ратунковий відділ не міг дістатися вчас до їх секції і треба було цю секцію відмежити, щоб придушити вогонь.

АМЕРИКА, ПОЛЬОНІЯ І ПОЛЬЩА.

І. Матушевскі, ідеолог довірливої Польщі і з старим та ще побільшеними її границями, пише в газеті „Нови Свѣт“, чого Польща може сподіватись від „Польонії“, себто від американців польського походження. Каже на вступі, що ніхто з поляків, що сюди прибули останніми роками, хочби стояв і на дуже високім становищі, не буде вчити американських поляків „що й як їм треба робити в справі Польщі“. Але, каже він, треба американським полякам знати, чого від них очікує Польща. Отже в першу чергу того, щоб „завдяки Польонії перемога Америки була одночасно перемогою Польщі“, очевидно такої, як її собі уявляє полковник Матушевскі. Він же каже, що з ось такою надією витали вступлення Злучених Держав у цю війну такі „польські міста, як Варшава і Вільно, Познань і Львів... А тепер отсі міста і ціла Польща глядять на американських поляків, щоб вони не допустили, щоби був програний мир, та щоб Польща не дістала як границю лінію Курзона...“ А як це зробити, це каже Матушевскі, є вже ділом американської Польонії.

З ПОЛЬСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ.

Польські воєнки борються по стороні Аліантів на італійському фронті й про це згадується в аліантських воєнних комунікатах. Одно таке звітлення подає і Польська Агенція Телеграфічна, а саме про боротьбу біля монастиря П'єдімонте Сан Джермано, де виставлено „польський прапор“ баталіоном — „львівських Дзєці“. В звіті нема нічого, з чого можнаб заключати, чи в тім польським баталіоні є хочби одна „львівська дитина“, але це не важне. Для польської пропаганди важне тільки те, щоб тепер усюди було чути про Львів з „польськими дітьми“!

Аліанти поширюють базу в Нормандії

Положення на цілому просторі острова недалеко Сет Мер-Егліс, побережжя Нормандії, захопленому аліантською інвазією, поправилося значно в користь Аліантів. Одержавши поважні посилення завдяки кращій погоді, вони укріпили свої позиції на цілій лінії. В різних місцевостях ідуть далі завзяті бої. Найлютіший бій іде коло Каен та за опанування прибережної дороги на східному побережжю Шербурського пів-

острова недалеко Сет Мер-Егліс. З донесень уже можна знати, що британці й канадійці держать крайню ліве крило лінії, а американці праве крило.

На побережжю стоять цілі гори матеріалів, висаджених з кораблів. Німці пробували вдарити на війська, заняті висаджуванням, але аліантські літаки й воєнні кораблі ударемнили всі німецькі заходи.

СПРАВА ДОПОМОГИ ЛИТВИ Й АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД.

Бостонський литовський часопис „Дарбінікас“ з 19. травня б. р. подає цікаві подробиці в справі допомогової акції американських литовців знищеній війною Литви. Ото так є, що литовські большевики з Брукліна хотіли заінкорпорувати комітет, що мав би збирати допомогу (гроші, харчі, одіння і т. п.) Литви. Загал американських литовців глядів на те, як на акцію допомоги Росії, а не Литви. Та важне те, що Найвищий Суд стеіту Нью-Йорк зажадав, що закиданість згоду на цілі організації, то організація мусить доставити Судови докази, що на це годиться Департамент Стеіту, як і вашингтонський представник Литви. Вашингтонський уряд, як бачимо, далі визнає давнє литовське посольство, якого тепер представником є полковник Павло Задекіс, якого американські большевики постійно лають. Для большевиків Литва — це частина ССРСР. Та для американського уряду і суду, є Литва ще далі самостійною республікою.

„КЕРІКС“.

Така є назва наукового періоду, видаваного англійською мовою, заходами Української Колегії св. Василя Великого в Стенфорд, Конн. „Керікс“ це грецьке слово, що означає по українськи „вістун“. Перше число є присвячене Преосв. Константинови Богачевському і видане з нагоди цьогорічних ювілеїв владики. В журналі є привіти Преосв. Амвроза Сенишина та декана о. С. Гриньоха, в яких говориться про значіння виховання нашої молоді в наших школах. Є теж статті учеників Колегії. А теж статті про наш обряд та історію Української Церкви в Америці. Перше число журналу, виданого на гарнім папері й старанно, має 50 сторін. Адреса: St. Basil's Keryx, St. Basil's College, Stamford, Conn.

„ВСЕ ІДЕ ЗНАМЕНИТО“, КАЖУТЬ ГЕНЕРАЛИ.

У своїм черговім інвазійнім приказі дня заявив генерал Айзенговер, начальний командант всіх аліантських сил, що його війська оправдали довіря, яке він мав до них, а генерал Монтгомері, начальний командант сухоземних військ, заявив: „Все йде знаменито“. Айзенговер каже, що перша стадія інвазії закінчилась успішно. Аліанти всадовилися на побережжю Франції.

Однак американський секретар війни Стімсон остеріг американців перед крайнім оптимізмом; мовляв, нам треба ждати ще кожної хвили повної фурії диких протитак.

ФРАНЦУЗИ ОДУШЕВЛЕНІ.

Населення міста Байє вийшло все на привітання аліантських військ, як ті входили до міста.

МІСЦЕ В „ПІЯРАХ“ — ПІД ЛЬВОВОМ!

Тепер американські польські редактори і політики пишуть багато про „польський Львів“. Тому треба їм пригадати, що з Львовом є теж злучене таке заведення, що зветься домом божевільних. Це славні „Піяри“! А треба це нагадати тому, що туди вартувалоб післати таких, що написали те, що можна вчитати з 22. числі польської шікаговської газети „Згода“. А там пишеться, що це „російські чорносотенці“ видумали назву „Україна“ та „українці“ та надали її „русинам Східної Малопольщі“.

Між іншим, написано там дослівно таке:

„Назва українці зістала спопуляризована на Червоній Русі за царські рублі. Здійснював це Бобруйський. І робив це через своїх агентів Пуришкевич, відомий царський чорносотенець“.

Щось таке міг видумати і написати хіба тільки той, що вийшов з П'ярів, або куди його донконе требаб післати, бо хтож другий міг би здобутись аж на такі ідіотизми!

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ?

Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Ukrainian Weekly“

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BByant 9-0582

Як витати інвазію?

В таку хвилину, яку отсе переживаємо, кожний і кожна з нас хотілиб ще чимсь особливим виявити наші почуття, що зв'язані з отсею великою подією, що зветься альянтською інвазією західної Європи.

Ми всі свідомі того, яких великих людських жертв вимагатиме ось те небувале в людській історії щодо розмірів воєнне підприємство. Як і свідомі ми теж і цього, що в тому кривавому змаганні беруть участь наші найближчі й найдорожчі. І вже те одно заставляє нас думати про те, що то можна тепер зробити з нашого боку такого, що допомоглоб ось ту криваву розправу якнайскорше закінчити. Очевидно, що закінчити так, щоби кінець означав нашу перемогу та заповідав тривкий і справедливий мир і краще життя у повоєнному світі.

На такий кінець ми досі надіялися і в такій надії склали свої жертви, сповняли свої обов'язки. З такими надіями витаємо тепер теж і інвазію Європи.

Та вертаймо до того, що ми можемо й повинні тепер робити, щоб повитати ту інвазію добрими ділами.

На те відповідь дуже проста. Перше: Наближається Пята Воєнна Державна Позичка. Припадає вона, як бачимо, в найважливіший момент, бо в час самої інвазії Європи. Тому саме вона повинна скінчитись з успіхом, досі небувалим, коли іде про наші воєнні позички. Тому саме ніхто з нас не повинен тепер ждати на ніякі заклики, а вже нині, з власної охоти, закупити ось тих воєнних бондів більше, ніж це було в часі минулих позичок.

Памятаймо, що урядови іде в першу чергу про загальне, про десятки мільйонів громадян, а не про одиниці, банки чи інші фінансові інституції. Ті останні розуміють добре свій бізнес і закуповують воєнні бонди на великанські суми, бо це тепер найкраща і най-

певніша фінансова інвестиція. Та для державної скарбниці є більша користь, коли інвестують у воєнні бонди свої ошадности десятки мільйонів звичайних громадян. А що є корисне для державної скарбниці, це посередно є користю для усіх нас, що платимо податки і поносимо державні тягари. Ось це треба добре усім нам розуміти. Якщо ми всі закуповуємо бонди, то це краще для держави, а тим самим для нас самих, для нашої власної кишені. Бо чим більше дістає державна скарбниця з воєнних бондів у готівці, як це є, коли загальне купує, то тим самим менше довгу, то й менше буде податків, з яких той довг прийдеться сплачувати.

Ось ці прості речі треба кожному з нас пам'ятати, коли думаємо про воєнні державні бонди. І тому треба їх закуповувати якнайбільше у своїм власнім інтересі.

Друга справа, на яку хочемо ще й тим разом звернути увагу, це справа допомоги тій праці, що її веде Американський Червоний Хрест.

З інвазією Європи та праця мусить зрости до небувалих досі розмірів. А це знов означає, що Американський Червоний Хрест потребує тепер нових грошевих жертв і нових рук до праці, як і нового дарування крові, потрібної для ратування життя наших вояків.

Ось це є ті дві вимоги, які нам треба здійснити, щоб можна було сказати, що ми повитали довгождану інвазію Європи так сумлінно, як її треба витати. Нам треба видати з себе більше, як ми досі видавали. Це „більше” є нічим у порівнянні з тими жертвами і з тою посвятою, що її вимагає край від наших вояків, себто від наших синів, мужів чи батьків, що наставляють свою грудь. Тому виконуймо це „більше” з запалом і гідністю свідомих та ідейних громадян.

СПОГАД „ТОМУ ПІВ СТОЛІТТЯ”.

В „Америці” з 3. червня помістив Антін Цурковський спогад про появу, книжочки д-ра Лонгіна Цегельського „Русь-Україна і Московщина”, що дала нагоду до святкування ювілею автора в Гемтрэмк. Міш., а далі журналу „Молода Україна” та гимну „Не пора, не пора, не пора”. Цурковський описує, як то тоді, як він був студентом, отся книжочка захопила молодь „сміливим і ясним поставленням постуляту со-

борної і самостійної України”, та як наслідком цього повстав в 1899 році на університеті у Львові „Комітет Десятьох”, якого ціллю було поширювати ідею самоборности і самостійности України. Цей Комітет зачав зараз видавати місячник „Молода Україна”, редагований Л. Цегельським при співучасті В. Старосольського і Е. Бурачинського. Під впливом „Молодої України”, пише А. Цурковський, ціла Галичина, вкрилась сіттю тайних кружків молоді для самоосвіти, а її

члени держались зобов'язання не відзиватись поза школою ні одним словом по польськи, у відповіді на польський шовінізм. Далі згадується про всеукраїнський зїзд молоді з 1900 року з її домаганням створення соборної й самостійної України, про що реферував тоді д-р Л. Цегельський. Ще згадує автор спомину і про зїзд відпоручників тайних кружків української гімназійної молоді в днях 16 і 17 червня 1900 року, з тим, що на ньому складав, між іншими, звіт студент-жид, Марко Бардах, що був відпоручником тайного українського кружка в Бродах. Цей зїзд, каже А. Цурковський, є історичним тому, що він був початком поширення і популярности гимну „Не пора, не пора...”

„Заспівав його під час вечери Л. Цегельський, а приявні повторили хором, бо мелодія була легка до схоплення. Було це 17. липня 1900 року. А що молодь розїхалась зараз на вакації, то за шість тижнів вже всюди по селах співали „Не пора, не пора, не пора москалеви й ляхови служить...”

ТРИ „ПОЯСНЕННЯ” ПРО КРАВЧЕНКА.

Аргентинський „Перелом”, пишучи про капітана Віктора Кравченка, що то вийшов з складу советської місії в Вашингтоні й відмовився вертати до Советів, подає такі „три пояснення, однаково правдоподібні”:

„1. Або він є дрібний пішак, який скористав з нагоди вирватись з комуністичного раю і зробив це без усяких дальших цілей. Тоді він замете за собою сліди, знайде десь працю і зникне з політичного об'єкту. 2. Або він є агент, відповідно підготований чекою для провокаторської роботи на міжнародньому ґрунті. Тоді він шукатиме контакту з емігрантськими організаціями та політичними чинниками інших держав, і наробить багато куряви, яка в остаточному рахунку вийде на користь Советам і на шкоду іншим. Між іншим, таким провокатором був советський амбасадор в Букарешті Бутенко, який ніби втік від Советів в Італію, там розшукав полк. Коновалця, зв'язав його з Валухою, а потім безслідно зник. 3. Можливо також, що Кравченко ще в Совдепії мав контакт з якимись американськими чинниками. Його виступ викликаний советсько-японським порозумінням і міг би бути висловом невдоволення північно-американських кол з напрямку політики Сталіна. Щодо прізвища Кравченка, то воно нічого не говорить. В советській практиці це може бути як москаль з походження, так і українець, молдаван, жид чи поляк”.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крові для подружого свідчення.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7697
Офісові години 10—7:30; неділя 11—1:30.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

„ДЕНЬ ШКОЛИ” В НЬЮ ЙОРКУ.

Накладом парохії св. Юра, під управою ОО. Василіян, видано пам'яткову книжку „День Школи”, з нагоди посвячення шкільного будинку та забавової диточої площі, призначених для цілоденної школи при церкві св. Юра. Книжка видана так якби в пам'ять 50-ліття Рідної Школи в Америці. Має 112 сторін. Є у ній цікаві статті про шкільництво в Америці (д-р С. Демидчук) та в Україні (д-р М. Чубатий).

МИРОН ЛИТВІН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні тах нинькій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
й околицю
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MELrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
І вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646